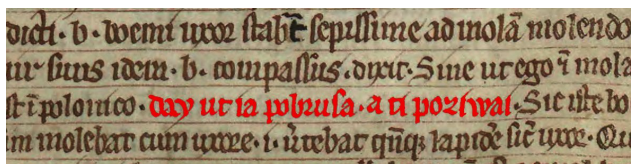

NAJSTARSZE ZAPISANE POLSKIE ZDANIE

1. Proszę uzupełnić tekst słowami z ramki.

zachowanie | łacinie | tekście | kpunami | pomnik |
obowiązkami | przetłumaczyć | pracującą | niechlubny | przeszedł

Pierwsze polskie zdanie pochodzi z tzw. Księgi henrykowskiej z około 1270 roku. Kronika została napisana po ¹ _____ przez kronikarza, ojca Piotra, zakonnika z klasztoru cystersów w Henrykowie niedaleko Wrocławia. Autor w kronice pisze o pewnym czeskim rycerzu, Boguchwale, który widząc swoją żonę ² _____ przy żarnach powiedział: **Daj, ac ja pobruczę, a ty pociwaj** (*Daj, niech ja poobracam kamieniem, a ty odpoczywaj*).

Zdanie to znajduje się w dłuższym ³ _____ opisującym całe wydarzenie: Bogwalei uxor stabat... ad molam molendo. Cui vir suus idem Bogwalus, compassus dixit: „Sine ut ego etiam molam”. Hoc est in polonico. „Day, ut ia pobrusa, a ti poziwai”, co można ⁴ _____ jako: Żona Boguchwała stała przy żarnach mieląc. Litując się nad nią, mąż jej, Boguchwał, mówił: „Pozwól, bym ja też meł”. A po polsku jest to tak: „Daj, ac ja pobruszę, a ty pocziwaj”.

Boguchwał ⁵ _____ do historii dzięki temu jednemu zdaniu, które w 2015 zostało wpisane na listę „Pamięć Świata” UNESCO. Ale to nie jedyny ślad, jaki rycerski Czech pozostawił w Polsce. ⁶ _____ Boguchwała byłoby dzisiaj prezentowane jako przykład partnerstwa _____ w małżeństwie. W średniowieczu, niestety, spotkało się z ⁷ _____ i śmiechem, ponieważ mielenie mąki było pracą typowo kobiecą i żaden szanujący się mężczyzna, a zwłaszcza rycerz, nie brukał swoich rąk tym zajęciem. Boguchwał zyskał ⁸ _____ przydomek *Brukał*, który później stał się nazwą miejscowości Brukalice, gdzie mieszkał sławny Czech. Dziś przy drodze do Henrykowa, właśnie _____ w Brukalicach, stoi ⁹ _____ z 1970 roku, a umieszczona na nim specjalna tablica informuje o tym doniosłym wydarzeniu. A co współczesny rycerz powiedziałby do swojej zmęczonej codziennymi ⁹ _____ żony?

Jak powstała *Księga henrykowska*?

Księga powstała w związku z niestabilną sytuacją polityczną i prawną po najeździe mongolskim w 1241 roku jako spis miejscowości, które były własnością klasztoru. Jest cennym dokumentem historycznym, prawniczym i językowym, zapisano w niej około 120 nazw miejscowych, informacje o mieszkańcach i ich imiona.

Źródło: [Wikipedia](#)

LISTA SŁÓWEK

- **zakonnik**- monk
- **klasztor** - convent
- **cystersi** - Cistercian
- **rycerz** - knight
- **żarna**- quern
- **poobrać** - to turn around
- **ślad** - trace
- **rycerski**- chivalrous
- **pozostawić**- to leave
- **kpina**- mockery
- **mielenie**- grinding
- **szanujący się**- self-respecting
- **brukać** - to besmear
- **niechlubny** - shameful
- **pomnik** - monument
- **umieszczony** - placed
- **doniosły**- significant
- **wydarzenie** - event
- **księga** - *old.* book, volume
- **najazd** - **invasion**, raid
- **mongolski** - Mongolian
- **cenny** - precious, valuable

KLUCZ

Pierwsze polskie zdanie pochodzi z tzw. Księgi henrykowskiej z około 1270 roku. Kronika została napisana po ¹**facinie** przez kronikarza, ojca Piotra, zakonnika z klasztoru cystersów w Henrykowie niedaleko Wrocławia. Autor w kronice pisze o pewnym czeskim rycerzu, Boguchwale, który widząc swoją żonę ²**pracującą** przy żarnach powiedział: *Daj, ac ja pobruczę, a ty pociwaj (Daj, niech ja poobracam kamieniem, a ty odpoczywaj)*.

Zdanie to znajduje się w dłuższym ³**tekście** opisującym całe wydarzenie: Bogwali uxor stabat... ad molam molendo. Cui vir suus idem Bogwalus, compassus dixit: „Sine ut ego etiam molam”. Hoc est in polonico. „Day, ut ia pobrusa, a ti poziwai”, co można ⁴**przetłumaczyć** jako : Żona Boguchawa stała przy żarnach mieląc. Litując się nad nią, mąż jej, Boguchaw, mówił: „Pozwól, bym ja też meł”. A po polsku jest to tak: „Daj, ac ja pobruszę, a ty pociwaj”.

Boguchwał ⁵**przeszedł** do historii języka polskiego dzięki temu jednemu zdaniu. Ale to nie jedyny ślad, jaki rycerski Czech pozostawił w Polsce. ⁶**Zachowanie** Boguchwała byłoby dzisiaj prezentowane jako przykład partnerstwa w małżeństwie. W średniowieczu, niestety, spotkało się z ⁷**kpinami** i śmiechem, ponieważ mienienie mąki było pracą typowo kobiecą i żaden szanujący się mężczyzna, a zwłaszcza rycerz, nie brukał swoich rąk tym zajęciem. Boguchwał zyskał ⁸**niechlubny** przydomek *Brukał*, który później stał się nazwą miejscowości Brukalice, gdzie mieszkał sławny Czech. Dziś przy drodze do Henrykowa, właśnie w Brukalicach, stoi ⁹**pomnik** z 1970 roku, a umieszczona na nim specjalna tablica informuje o tym doniosłym wydarzeniu.

A co współczesny rycerz powiedziałby do swojej zmęczonej codziennymi ⁹**obowiązkami** żony?